

LR Kultūros ministerijai
J.Basanavičiaus g. 5, LT-01118 Vilnius
dmm@lrkm.lt

2015 m. rugpjūčio mėn. 25 d.

Vilnius

DĖL LR KULTŪROS MINISTERIJOS KAUPIAMŲ DUOMENŲ APIE VISUOMENĖS INFORMACIJOS PRIEMONES IR ŽINIASKLAIDOS ATSKAITINGUMO

Remiantis LR Visuomenės informavimo įstatymu, LR Kultūros ministerija kaupia duomenis apie vietines, regionines ir nacionalines visuomenės informavimo priemones ir jų dalyvius, kai jiems nuosavybės teise priklauso ne mažiau kaip 10 procentų visų akcijų ar turto, taip pat apie valdymo organus ir jų narius, apie turtinius santykius ir (ar) jungtinę veiklą, siejančią dalyvius su kitais viešosios informacijos rengėjais ir (ar) skleidėjais, ir (ar) jų dalyviais.

Atsižvelgdama į šiuo metu LR Kultūros ministerijos interneto svetainėje pateikiamos duomenų bazės (<http://www.lrkm.lt/leidb/lt/lldb.html>) specifiką, TILS pastebi, kad ji šiuo metu nesudaro sąlygų Lietuvos gyventojams visapusiškai ir išsamiai susipažinti su žiniasklaidos priemonių savininkais bei jų teikiama informacija.

Todėl esant galimybei TILS siūlo numatyti šiuos pakeitimus:

1. **Numatyti archyvavimo funkciją.** Šiuo metu duomenų bazė neturi archyvo ir nesudaro galimybės stebėti savininkystės pokyčių bėgant laikui. Dėl šios priežasties vartotojai gali susipažinti tik su einamųjų metų duomenimis, tačiau nesužino, kas valdė visuomenės informavimo priemones praeityje.
2. **Nurodyti viešinamos informacijos datą.** Siūlome LR Kultūros ministerijai duomenų bazėje nurodyti, kada tam tikra visuomenės informavimo priemonė paskutinį sykį atnaujino informaciją apie savo dalyvius, valdymo organus ir esamus turtinius santykius su kitais viešosios informacijos rengėjais. Šiuo metu tokia informacija neteikiama, tad dažnai neįmanoma nustatyti, ar pateikiami duomenys yra aktualūs, be to, sunku įsitikinti, kad žiniasklaidos priemonė laikosi įstatymuose nustatytų terminų teikdama reikiamą informaciją.
3. **Prieigą prie duomenų padaryti funkcionalesnę.** Siūlome numatyti galimybę leisti vartotojui susipažinti su visais visuomenės informavimo priemonių dalyvių ryšiais tiek su fiziniais, tiek su juridiniais asmenimis sukuriant duomenų bazėje virtualias jų tarpusavio sąsajas.

4. **Pradėti viešinti duomenis atvirų duomenų formatu.** Kviečiame pradėti viešinti turimus duomenis xls., xml., arba csv formatais, kuriuos paprasta nuskaityti kompiuteriu. Tai supaprastina sąlygas duomenis pakartotinai naudoti kitoms institucijoms ir trečiosioms šalims komerciniais ir nekomerciniais tikslais, atlikti duomenų analizes. Daugiau apie atvirų duomenų teikimą galima susipažinti TILS parengtose gairėse, jas rasite čia:

http://transparency.lt/media/filer_public/2013/10/31/5_atviru_duomenu_teikimo_principai.pdf

Atkreipiame dėmesį, jog tokie pokyčiai prisidėtų ir prie tarptautinių Lietuvos įsipareigojimų šioje srityje tinkamo įgyvendinimo. Europos Parlamentas 2013 m. gegužės 21 d. priėmė rezoliuciją dėl bendrų atskaitingumo standartų Europos Sąjungoje veikiančiai žiniasklaidai, kuria ragina ES valstybes nares užtikrinti, kad visuomenei būtų pateikiama pakankamai informacijos apie žiniasklaidos priemonių pelno gavėjus, savininkus ir bendrasavininkus, gaunamą finansavimą.

Be to, Europos Sąjungos (ES) Taryba ir ES valstybės narės 2013 m. lapkričio 26 d. priėmė išvadą dėl žiniasklaidos laisvės ir pliuralizmo skaitmeninėje aplinkoje, kuriose prašoma valstybių narių užtikrinti žiniasklaidos nuosavybės skaidrumą.

Kad tai būtų įgyvendinta, TILS kviečia LR Kultūros ministeriją parengti šiuos teisės aktų pakeitimus:

1. **gražinti iki 2000 m. Visuomenės informavimo įstatyme taikytą reikalavimą** žiniasklaidos priemonių savininkams informuoti valstybės institucijas apie savo finansinius ryšius su ūkiniais subjektais ir komerciniais bankais bei giminytės ryšius su valstybės tarnautojais;
2. **papildyti esamus teisės aktus nuostatomis**, kad žiniasklaidos priemonėms būtų taikomos sankcijos už neinformavimą apie savininkystę (arba jos pasikeitimus) arba klaidingą informavimą.

TILS taip pat atkreipia dėmesį į vis dar neišspręstą problemą dėl nepatikimos informacijos apie leidinių tiražų dydžius ir siūlo numatyti konkrečias priemones jai spręsti.

Sergejus Muravjovas

“Transparency International” Lietuvos skyriaus vadovas